

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 62
van **JOHAN DANEN**
datum: 29 oktober 2019

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Loden waterleidingen - Stand van zaken

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) rapporteerde eind oktober over de drinkwaterkwaliteit in Vlaanderen voor het jaar 2018. De drinkwaterkwaliteit aan de kraan is goed. 99,55% van de uitgevoerde analyses vertonen voor geen enkele parameter een normoverschrijding (conformiteitspercentage).

De normoverschrijdingen die werden vastgesteld hadden betrekking op de parameters lood, nikkel, enterokokken, nitriet, E. coli en koper. Het hoogste normoverschrijdingspercentage werd vastgesteld voor de parameter lood (1,74%).

In 2018 waren er 518 staalnames waarbij de signaalwaarde voor de loodconcentratie ($> 5 \mu\text{g/l}$) in drinkwater werd overschreden. Een overschrijding van de signaalwaarde kan wijzen op de aanwezigheid van loden leidingen. In 193 gevallen werd ook een normoverschrijding ($> 10 \mu\text{g/l}$) vastgesteld. Drie overschrijdingen werden veroorzaakt door loden aansluitingen die zich nog in het openbaar drinkwaterdistributienet bevonden. Bij 90 overschrijdingen lag de oorzaak in de binnenhuisinstallatie.

In 113 openbare gebouwen van categorie 1 (o.a. scholen, rusthuizen, kinderdagverblijven en ziekenhuizen) werd een overschrijding van de signaalwaarde van $5 \mu\text{g/l}$ vastgesteld. 82 van deze gebouwen waren gericht op jonge kinderen (crèches, kinderopvang, ...). Bijkomend onderzoek (visuele screening) toonde aan dat in 11 van deze publieke gebouwen nog loden leidingen aanwezig waren. In één gebouw was er nog een loden aftakking aanwezig.

De loodproblematiek is al lang bekend. De Vlaamse Milieumaatschappij werkte in samenwerking met het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (VAZG) en de Vlaamse drinkwatermaatschappijen het actieplan 'Loodpreventie in drinkwater' uit. Het eerste actieplan (2011-2015) was vooral gericht op de vermindering van het loodgehalte in drinkwater. Uit de analyseresultaten bleek dat deze aanpak werkte en het tweede actieplan (2015-2019) bouwt daarop voort.

1. Van alle openbare gebouwen van categorie 1 wordt jaarlijks een derde bemonsterd (voor de standaardparameters) via een bewakingsprocedure waardoor na drie jaar al deze gebouwen - in principe - bemonsterd zijn. De VMM stelde in 2018 nog steeds 113 overschrijdingen van de signaalwaarde vast in deze categorie. In 11 gebouwen werden nog effectief loden leidingen aangetroffen.

- a) Het eerste actieplan is reeds afgelopen en het tweede actieplan loopt dit jaar af.

Hoe komt het dat er toch nog loden leidingen werden aangetroffen in deze categorie van gebouwen?

- b) Werden deze gebouwen voor de eerste keer bemonsterd?
 - c) Werden alle gebouwen van categorie 1 ondertussen bemonsterd?
 - d) In hoeveel gebouwen van categorie 1 werden de loden leidingen sinds de opstart van het eerste actieplan vervangen? In hoeveel gebouwen dienen deze leidingen nog verwijderd te worden?
 - e) Wordt de drinkwaterkwaliteit in particuliere woningen die gericht zijn op kinderen (crèches, kinderopvang, ...) apart bemonsterd of worden deze gebouwen meegenomen in de globale groep van te controleren woningen?
 - f) Hoeveel van de 11.118 analyses hadden betrekking op particuliere gebouwen waar gelijkaardige activiteiten werden uitgeoefend als deze in overheidsgebouwen van categorie 1?
2. De drinkwatermaatschappijen hebben sinds de inwerkingtreding van de actieplannen 161.212 loden aftakkingen vervangen. 2650 loden aftakkingen dienen nog vervangen te worden.

Tegen wanneer zullen alle loden aftakkingen vervangen zijn?

3. Het merendeel van de normoverschrijdingen voor lood kon worden teruggebracht tot de binnenhuisinstallaties.
- a) Hoe wordt bepaald waar er een particuliere staalname zal worden uitgevoerd?
 - b) In woningen van een bepaalde ouderdom is de kans groter dat er nog loden leidingen worden aangetroffen.
 - i. Wordt er op dit type woningen gefocust bij het bepalen van de staalnamepunten? Dit zou betekenen dat de 90 normoverschrijdingen een overschatting is van het aantal (particuliere) gebouwen waar een normoverschrijding werd vastgesteld.
 - ii. Indien er niet op woningen vanaf een bepaalde leeftijd wordt gefocust, dan betekent dit dat ongeveer 1% van de woningen nog over loden leidingen beschikt.

Is het niet aan te raden om voor deze groep van gebouwen extra aandacht te schenken bij de staalnames, waardoor het aantal binnenhuisinstallaties met loden leiding versneld kan afnemen?
 - iii. Worden mensen die in woningen van een bepaalde ouderdom wonen extra geïnformeerd over de mogelijke aanwezigheid van loodleidingen? Hoe gebeurt de sensibilisatie nu?

4. Het tweede actieplan loopt dit jaar af.

- a) Wanneer gebeurt de evaluatie van dit actieplan?
- b) Is er al een nieuw actieplan uitgewerkt voor de komende periode?

ANTWOORD

op vraag nr. 62 van 29 oktober 2019

van **JOHAN DANEN**

1. a) Hiervoor zijn verschillende verklaringen te geven.

In het drinkwaterbesluit is opgenomen dat bij elk openbaar gebouw categorie 1 om de drie jaar een kwaliteitscontrole gebeurt op de parameter lood. Een systematische visuele inspectie op de aanwezigheid van lood in deze gebouwen is geen onderdeel van deze controle en gebeurt dus niet.

Het vaststellen van lood in drinkwater is sterk afhankelijk van de methode van staalname. De drinkwatermaatschappijen passen conform de voorschriften de random day-time staalname toe. Daarbij wordt de eerste liter genomen zonder vooraf te spoelen. Metalen, zoals lood, logen uit en de gehalten in het water zijn o.a. afhankelijk van de contacttijd met het materiaal. Het waterverbruik in de woning voor de staalname is dus in belangrijke mate bepalend voor het resultaat: aan eenzelfde tappunt kan na een lange stilstand een hoge waarde gemeten worden, als er al veel water verbruikt is, een lage waarde.

Als in de gebouwen met kwetsbare groepen zoals kinderopvang, kleuter- en lager onderwijs) lood boven de signaalwaarde van 5 microgram per liter wordt vastgesteld in het drinkwater voert de drinkwatermaatschappij een uitgebreide risicoanalyse uit. Deze risicoanalyse houdt een visuele inspectie op de aanwezigheid van loodhoudende materialen in het gebouw door een expert van de drinkwaterbedrijven en een uitgebreide staalname door de gebouwbeheerder zelf in.

Deze uitgebreide risicoanalyse geeft een goed beeld op de aanwezigheid van loden leidingen en loodhoudend materiaal.

- b) In de meeste gevallen zijn dit bestaande gebouwen die in het verleden al bemonsterd zijn. Door de random day time staalname (zie 1a) is het mogelijk dat in het verleden in deze gebouwen geen verhoogde loodwaarde werden vastgesteld.
- c) Jaarlijks maken de drinkwaterbedrijven een lijst op van gebouwen categorie 1 (scholen, kinderdagverblijven, zorginstellingen) op basis van de NACE-BEL 2010. De gebouwen die in deze lijst voorkomen worden driejaarlijks bemonsterd. Behalve wanneer het gaat over erg recente gebouwen, kan ervan uitgegaan worden dat alle categorie 1 gebouwen inderdaad bemonsterd werden.
- d) Het vervangen van de loden leidingen is een verantwoordelijkheid van de gebouwbeheerder zelf. VMM en AZG houden geen specifieke inventaris bij. De focus van de advisering ligt op het vermijden van verdere blootstelling via drinkwater.
- e) Woningen met crèche en kinderopvang vallen onder code 88.911 van NACE-BAL 2010 en maken dus deel uit van de publieke gebouwen categorie 1.
- f) In de 11.118 analyses van lood die uitgevoerd zijn in 2018, zitten de analyses uitgevoerd in de particuliere gebouwen, openbare gebouwen categorie 1 en openbare gebouwen categorie 2 vervat. In 2018 werden 7.214 loodanalyses uitgevoerd in particuliere gebouwen, 2.674 loodanalyses in publieke gebouwen categorie 1 en 1.230 loodanalyses in publieke gebouwen categorie 2.

2. De drinkwaterbedrijven hebben in april 2019 aangegeven dat nog 2.650 loden aftakkingen moeten worden vervangen. Dit is voorzien om de komende jaren uit te voeren. Een erg beperkt aantal loden aansluitingen kan door een tijdelijk verbod tot het opbreken van de openbare weg nog niet worden verwijderd. Ook een aantal particulieren weigeren de vervanging van hun loden aftakking, dit omdat de aftakking niet toegankelijk is.
3. a) Het drinkwaterbedrijf geeft het aantal controles dat jaarlijks in een leveringsgebied wordt uitgevoerd, door aan de VMM in het jaarlijks controleprogramma. Waar de drinkwatermaatschappij effectief het staal neemt is, afhankelijk van de hoeveelheid verdeeld water per dag in het betreffende leveringsgebied. De controles in de particuliere gebouwen moeten zo ingepland worden dat ze representatief zijn voor het verdeelde water in dat leveringsgebied.
 - b)
 - i. Neen, het controleprogramma moet een representatief beeld geven van het verdeelde water. Enkel focussen op lood zou een verkeerd beeld geven over de kwaliteit in het betrokken leveringsgebied.
 - ii. In het kader van het derde actieplan loodpreventie drinkwater onderzoeken de toezichthouders de mogelijkheid om kwetsbare zones in een gemeente voor lood op basis van de leeftijd van de gebouwen af te bakenen. Er zal ook onderzocht worden welke specifieke acties (sensibilisatie, communicatie, extra staalnames...) in deze kwetsbare zones uitgerold kunnen worden.
 - iii. Een specifieke sensibilisatie gericht naar oude woningen gebeurt nu niet. Er zijn wel verschillende andere sensibilisatietrajecten lopend:
 - Via de drinkwatermaatschappij:
 - Bij het vaststellen van lood via staalname gebeurt de sensibilisatie via de drinkwaterbedrijven
 - Communicatiemateriaal van de VMM (folder, teksten voor gemeentebladen...)
 - verspreid naar de gemeenten in Vlaanderen met de vraag om deze informatie actief te verspreiden.
 - Folder verspreid naar de centra die renovatiebegeleiding geven
 - Via websites van verschillende organisaties
 - www.vmm.be/waterloket/gezondwater
 - www.vmm.be/water/bouwen/drinkwater
4. a) Deze evaluatie loopt samen bij de opmaak van het nieuwe actieplan.
 - b) De opmaak van een nieuw actieplan is lopend en een eerste ontwerp versie zal ter beschikking zijn tegen eind 2019.